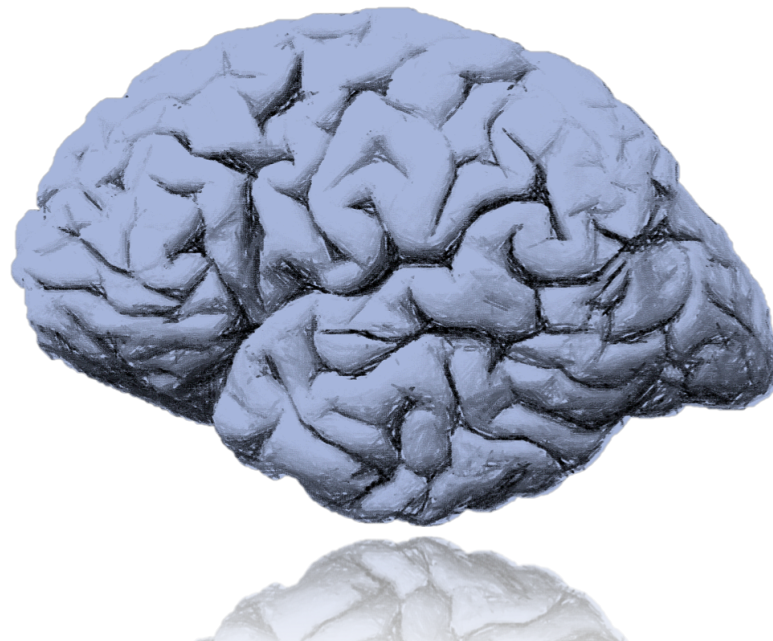

Ανατομία Εγκεφάλου & Βάσης Κρανίου

με Πρακτική Άσκηση

24 - 26 Σεπτεμβρίου 2015

Ορθοπαιδικό Κέντρο Έρευνας & Εκπαίδευσης,
«Παναγιώτης Ν. Σουκάκος»
Π.Γ. Νοσοκομείο Αττικό, Αθήνα

Laboratory for Education &
Research in Neurosciences
(LERNs)

Εργαστήριο Ανατομίας,
Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Πειραματικό Εργαστήριο
Νευροχειρουργικής

Νευροχειρουργική Κλινική,
Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

18 Μόρια Συνεχιζόμενης Ιατρικής Εκπαίδευσης CME- CPD

Πληροφορίες

Τηλ.: 2105832216, 2107229250

Φαξ: 2105324477

Email: info@lerns.net

Π.Γ.Ν. «Αττικόν», Ρίμνι 1, 12462, Χαϊδάρι

Υπό την αιγίδα

Χαιρετισμός

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Οι Νευροεπιστήμες έχουν σημειώσει εντυπωσιακά άλματα προόδου τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, σε τέτοιο βαθμό, ώστε οι γνώσεις να διπλασιάζονται περίπου κάθε 2,5 χρόνια. Οι γνώσεις μας για την δομή και τη λειτουργία του εγκεφάλου έχουν πολλαπλασιαστεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε τα τελευταία 5 χρόνια να γνωρίζουμε περισσότερα, από όσα είχαμε μάθει τα τελευταία 200 χρόνια. Η πληθώρα των νέων πληροφοριών, ειδικά στο γνωστικό αντικείμενο της Νευροανατομίας, λειτούργησε ως μοχλός ανάπτυξης νέων μορφών συνεχιζόμενης εκπαίδευσης σε εξειδικευμένα θέματα της Νευροανατομικής.

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση Νευροχειρουργών από όλη την Ελλάδα, σε τρεις μεγάλες θεωρητικές και πρακτικές ενότητες: ανατομία εγκεφάλου, ανατομία βάσης κρανίου και νευρορακτινολογία. Το Σεμινάριο αποτελεί συνέχεια της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του Εργαστηρίου Ανατομικής και της Α' Νευροχειρουργικής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Η ακριβής γνώση της δομής του Νευρικού Συστήματος και της βάσης του κρανίου, αποτελεί θεμελιώδη αρχή για την άσκηση της Νευροχειρουργικής. Για τον σκοπό αυτό, το τριήμερο Επιστημονικό Πρόγραμμα περιλαμβάνει θεωρητικές – περιγραφικές διαλέξεις και πρακτική άσκηση σε πτωματικό υλικό με στόχο την συσχέτιση της ανατομίας του εγκεφάλου με την νευροαπεικόνιση και την ανατομία της βάσης του κρανίου.

Το Σεμινάριο, θα πραγματοποιηθεί στο Ορθοπαιδικό Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης, «Παναγιώτης Ν. Σουκάκος», στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο «Αττικόν», από 24 έως 26 Σεπτεμβρίου 2015.

Το Σεμινάριο πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Ελληνικής Νευροχειρουργικής Εταιρείας και της Ελληνικής Εταιρείας για τις Νευροεπιστήμες.

Ελίζαμπεθ Τζόνσον
Αναπλ. Καθηγήτρια Ανατομίας
Laboratory of Education & Research
in Neurosciences (LERNs)
Ιατρική Σχολή
Εθνικού & Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Γεώργιος Στράντζαλης
Αναπλ. Καθηγητής Νευροχειρουργικής
Πειραματικό Εργαστήριο
Νευροχειρουργικής Ανατομίας
Ιατρική Σχολή
Εθνικού & Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιστημονικοί Υπεύθυνοι

Ελίζαμπεθ Τζόνσον

Γεώργιος Στράντζαλης

Οργανωτική Επιτροπή

Δ. Μυτιληναίος
Μ. Παπαθανασίου
Μ. Πιάγκου

Υπεύθυνοι Εργαστηρίου

Δ. Μυτιληναίος
Μ. Πιάγκου
Π. Καλογερά

Γραμματεία Σεμιναρίου

Μ. Λυδοπούλου
Μ. Λουφαρδάκη

Επιβλέποντες

Γ. Αλεξίου
Χ. Αναγνωστόπουλος
Γ. Βελονάκης
Ε. Ευθυμίου
Α. Ιωαννίδη
Α. Καλύβας
Σ. Κωμαίτης
Φ. Λιάκος
Χ. Σίσκος
Κ. Τσάμης
Α. Φρατζόγλου
Φ. Χρηστίδη

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τόπος & Ημερομηνίες

Πέμπτη 24 Σεπτεμβρίου έως Σάββατο 26 Σεπτεμβρίου 2015
Ορθοπαιδικό Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης "Παναγιώτης Ν. Σουκάκος"
Α΄ Ορθοπαιδική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών
Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο "ΑΤΤΙΚΟΝ",
Ρίμινι 1, Χάϊδари 12462, Αθήνα

Το σεμινάριο περιλαμβάνει διαλέξεις και πρακτική άσκηση σε πτωματικό υλικό.

Γραμματεία Σεμιναρίου

Μαρίνα Λυδοπούλου: Τηλ.: 210 583 2316, Fax: 210 581 9983, Email: info@orec.gr
Μαρία Λουφαρδάκη, τηλ: 210 722 9250, Fax: 210 722 9857

Θα λειτουργήσει από 08.00 - 12.00 στον προθάλαμο του σεμιναρίου
Δηλώσεις Συμμετοχής - Email: info@lerns.net

Γλώσσα Σεμιναρίου

Οι διαλέξεις θα είναι διάρκειας 30 λεπτών για κάθε εισηγητή. Παρακαλούνται οι ομιλητές για την τήρηση του χρόνου, ο οποίος θα αναγράφεται σε ψηφιακό χρονόμετρο στην οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Οι ομιλητές παρακαλούνται να παραδίδουν την ομιλία τους σε CD-ROM ή USB stick, προς δοκιμή στη γραμματεία του Σεμιναρίου, 30 λεπτά πριν την προγραμματισμένη ομιλία τους.

Κονκάρδα συμμετεχόντων

Παρακαλούνται οι σύνεδροι να φέρουν την κονκάρδα του σεμιναρίου σε όλες τις επιστημονικές και κοινωνικές δραστηριότητες που θα λάβουν χώρα κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου.

Βεβαίωση συμμετοχής

Η παρακολούθηση του σεμιναρίου θα βεβαιώνεται με πιστοποιητικό. Σύμφωνα με τα κριτήρια της EACCME-UEMS, χορηγούνται 18 μόρια (credits) συνεχιζόμενης Ιατρικής Εκπαίδευσης (CME-CPD).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΠΜΤΗ, 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2015

08.30-09.00

Εγγραφές

09.00-09.30

Επίσημη Έναρξη Σεμιναρίου

Προσφωνήσεις

Π. Σφηκάκης

Πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής, ΕΚΠΑ

Π. Σκανδαλάκης

Καθηγητής Ανατομίας, ΕΚΠΑ

Σ. Ευθυμιόπουλος

Καθηγητής Φυσιολογίας

τ. Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας για τις
Νευροεπιστήμες

Α. Ανδρέου

Πρόεδρος της Ελληνικής Νευροχειρουργικής Εταιρείας

Π. Ν. Σουκάκος

Καθηγητής Ορθοπαιδικής

Ορθοπαιδικό Κέντρο Έρευνας & Εκπαίδευσης

Γ. Στράντζαλης

Αναπλ. Καθηγητής Νευροχειρουργικής, ΕΚΠΑ

Ε. Τζόνσον

Αναπλ. Καθηγήτρια Ανατομίας, ΕΚΠΑ

Μέρος I – ΒΑΣΗ ΚΡΑΝΙΟΥ

- 09.30-10.00 Μέσος Κρανιακός Βόθρος**
Μ. Πιάγκου
- 10.00-10.45 1^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Ξηρά κρανία
Όρια, σημαντικά τρήματα & μορφώματα
- 10.45-11.15 Διάλειμμα**
- 11.15-11.45 Οπίσθιος Κρανιακός Βόθρος**
Μ. Πιάγκου
- 11.45-12.30 2^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Ξηρά κρανία
Όρια, σημαντικά τρήματα & μορφώματα

Μέρος II – ΒΑΣΗ ΚΡΑΝΙΟΥ: ΚΛΙΝΙΚΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ & ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

- 12.30-13.00 Ανατομικές Περιοχές της Βάσης του Κρανίου με Κλινική Σημασία**
Μ. Πιάγκου, Ε. Ρεπούση
- 13.00-13.30 Επίδειξη Video στη Βάση του Κρανίου**
Α. Φραντζόγλου
- 13.30-14.00 Γεύμα**
- 14.00-15.30 3^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Ξηρά και συντηρημένα κρανία
- 15.30-15.50 Εισαγωγή στη Νευροαπεικόνιση**
Μ. Παπαθανασίου
- 15.50-16.10 Απεικόνιση της Βάσης του Κρανίου**
Γ. Βελονάκης
- 16.10-17.00 4^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Laptop – neuroradiology workstation
- 17.00-17.30 Εξέταση (Self-test)**

Μέρος III – ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΕΛΙΚΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

- 09.00-09.30 Έξω Επιφάνεια των Ημισφαιρίων**
Φ. Λιάκος
- 09.30-09.50 Απεικόνιση των Ημισφαιρίων**
Γ. Βελονάκης
- 09.50-10.00 Εισαγωγή στην Πρακτική Άσκηση**
Ε. Τζόνσον
- 10.00-11.00 5^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Επιφανειακή τοπογραφία σε εγκεφάλους
Laptop – neuroradiology workstation
- 11.00-11.30 Διάλειμμα**

Μέρος IV – ΕΝ ΤΩ ΒΑΘΕΙ ΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

- 11.30-12.00 Κοιλιακό Σύστημα**
Γ. Αλεξίου
- 12.00-12.30 Μετaihμιακό Σύστημα**
Κ. Τσάμης
- 12.30-13.00 Εισαγωγή στην Πρακτική Άσκηση**
Ε. Τζόνσον
- 13.00-14.30 6^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Διατομή εγκεφάλου

- 14.30-15.00 Γεύμα**
- 15.00-15.30 Βασικά Γάγγλια**
Δ. Μυτιληναίος
- 15.30-16.00 Λευκή Ουσία**
Κ. Τσάμης
- 16.00-16.30 Εισαγωγή στην Πρακτική Άσκηση**
Ε. Τζόνσον
- 16.30-18.00 7^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Διατομή εγκεφάλου
Μετωπαίες τομές εγκεφάλου
Οριζόντιες τομές εγκεφάλου
- 18.00-18.20 Νευροαπεικόνιση των εν τω βάθει δομών**
Μ. Παπαθανασίου
- 18.20-19.00 8^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Laptop – neuroradiology workstation
- 19.00-19.30 Εξέταση (Self-test)**

Μέρος V – ΣΤΕΛΕΧΟΣ & ΠΑΡΕΓΚΕΦΑΛΙΔΑ

- 09.00-09.30 Ανατομία Εγκεφαλικού Στελέχους & Ρομβοειδούς Βόθρου**
Δ. Μυτιληναίος
- 09.30-10.00 Ανατομία της Παρεγκεφαλίδας**
Γ. Αλεξίου
- 10.00-10.15 Εισαγωγή στην Πρακτική Άσκηση**
Ε. Τζόνσον
- 10.15-11.30 9^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Διατομή εγκεφαλικού στελέχους και παρεγκεφαλίδας
Εγκάρσιες τομές στελέχους
Virtual 3D Brainstem endoscopy
- 11.30-12.00 Διάλειμμα**
- 12.00-12.20 Νευροαπεικόνιση του Στελέχους & Παρεγκεφαλίδας**
Γ. Βελονάκης
- 12.20-13.00 10^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
Laptop – neuroradiology workstation

Μέρος VI – ΛΕΥΚΗ ΟΥΣΙΑ

- 13.00-13.30 Απεικόνιση Τανυστή Διάχυσης & Δεσμιδογραφίας**
Φ. Χρηστίδη
- 13.30-14.00 White Matter Dissection**
Φ. Λιάκος
- 14.00-14.30 Γεύμα**
- 14.30-15.30 11^η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ**
- 15.30-16.00 Εξέταση (Self-test)**
- 16.00-16:30 Απολογισμός**
Σχόλια – Παρατηρήσεις
Απονομή Διπλωμάτων

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ / ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ

Γ. Αλεξίου	Νευροχειρουργός, Νευροχειρουργικό Ινστιτούτο, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων
Γ. Βελονάκης	Ακτινολόγος, Μονάδα Έρευνας Ακτινολογίας, ΕΚΠΑ
Φ. Λιάκος	Νευροχειρουργός, Πειραματικό Εργαστήριο Νευροχειρουργικής Ανατομίας, Ευαγγελισμός
Δ. Μυτιληναίος	Ιατροδικαστής, Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Μ. Παπαθανασίου	Επίκ. Καθηγήτρια, Εργαστήριο Ακτινολογίας, Αττικών Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο, ΕΚΠΑ
Μ. Πιάγκου	Επικ. Καθηγήτρια, Εργαστήριο Ανατομίας, ΕΚΠΑ
Κ. Τσάμης	Νευρολόγος, Νευροχειρουργικό Ινστιτούτο, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Ε. Τζόνσον	Αν. Καθηγήτρια, Εργαστήριο Ανατομίας, ΕΚΠΑ
Α. Φρατζόγλου	Διευθυντής Νευροχειρουργικής Κλινικής, Γενικό Νοσοκομείο Πειραιά
Φ. Χρηστίδη	Επιστημονικός Συνεργάτης, Α' Πανεπιστημιακής Νευρολογικής Κλινικής, Αιγινήτειο, ΕΚΠΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ

Χ. Αναγνωστόπουλος	Πειραματικό Εργαστήριο Νευροχειρουργικής Ανατομίας, Ευαγγελισμός
Ε. Ευθυμίου	Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Α. Ιωαννίδη	Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Α. Καλύβας	Πειραματικό Εργαστήριο Νευροχειρουργικής Ανατομίας, Ευαγγελισμός
Β. Κανελλοπούλου	Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Δ. Κοζομπόλη	Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Σ. Κωμαΐτης	Πειραματικό Εργαστήριο Νευροχειρουργικής Ανατομίας, Ευαγγελισμός
Χ. Σίσκος	Laboratory of Education & Research in Neurosciences, ΕΚΠΑ
Γ. Στράντζαλης	Αν. Καθηγητής Νευροχειρουργικής, ΕΚΠΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ

Χ. Αλεξανδρή	Γ.Ν. Παπανικολάου, Θεσσαλονίκης
Θ. Γεωργιάδου	Γ.Ν. Παπανικολάου, Θεσσαλονίκης
Μ. Γεωργιοπούλος	Γ.Π.Ν. Πατρών
Δ. Γιακουμετής	Γ.Π.Ν. Ευαγγελισμός
Δ. Ισαακίδης	Γ. Ν. Θριάσιο
Κ. Μποβιάτσης	Γ.Π.Ν. Ευαγγελισμός
Α. Μπουντουσιδης	Γ.Ν. Χανίων, Αγ. Γεώργιος
Π. Παπαδόπουλος	Γ.Ν. Νίκαιας, Αγ. Παντελεήμων
Κ. Σταυρίδη	Γ.Ν. Νίκαιας, Αγ. Παντελεήμων
Γ. Τσικμπασανη	Νοσηλευτικό Ίδρυμα Μ.Τ.Σ.
Β. Ξενάκη	Γ.Ν. Νίκαιας, Αγ. Παντελεήμων

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Α. Βαρθαλίτη	4 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
Ε. Κανιούρα	5 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
Β. Κορεντζέλου	5 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
Φ. Μανωλόπουλος	3 ^ο ετής, European University of Cyprus, Medical School
Δ. Σπίνος	5 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
Ν. Παναγιωτόπουλος	5 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
Γ. Σκανδαλάκης	3 ^ο ετής, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ